

Rapport

for

Kampanje mot khatmisbruk blant somalisk ungdom.

Forord

Norsk regjering har et mål å integrere innvandrerbarn og ungdom i det norske samfunnet. Dette presiseres i St.meld.nr.49 (2003-2004). Det står: *mål for barn som vokser opp i Norge er å mestre skole og utdanning på linje med andre, ha like muligheter i arbeidslivet som voksne og delta på lik linje med andre i det sivile og politiske liv.* Men noen innvandrerungdom faller utenfor. Blant disse er somalisk ungdom.

En av ting som hindrer integrering er khatmisbruk fordi khat er narkotika som spiser av misbrukers siden khat gjør misbrukeren til å tygge khat hele natta og sove hele dagen. Noe som videre hindrer enkelte til å jobbe, gå til skole og fritid.

For å kjøre kampanje mot khatmisbruk, har INFO123 og LMS søkt prosjektmidler fra helse og rehabilitering: Prosjektbeskrivelse handlet om først undersøke om hvorfor somaliere i Norge begynner å tygge khat, og deretter kjøre kampanje mot disse faktorene.

Prosjektet har hatt forsker Ragner Waldahl fra universitetet i Oslo som ekstern veileder. INFO123 og LMS har, gjennom veiledning fra forskere fått 10 faktorer som er årsak til at somaliere i Norge begynner å tygge khat.

Jeg vil først og fremst gjerne takke Helse og rehabilitering for deres engasjement og tanker om å gjøre noe mot khatmisbruk. Deretter vil jeg takke LMS for fantastisk samarbeid. Jeg takker også forsker Ragnar Waldal, Per sandvik som satt i styringsgruppe Geir Juul Aslaugberg, Christian, Frøydis og somaliske informanter som har innstilte seg i intervjuet.

Hassan Ali Omar
Prosjektleder

Kap1. Bakgrunn og målsetting

Selv om de norske myndighetene ønsker å integrere innvandrerungdom¹, viser norske medier og rapporter at khatmisbruk er en av ting som hindrer integrering. Aftenposten har for eksempel skrevet dette om khat.:

Avler vold og ødelegger familier. Somaliere gir misbruket skylden for manglende integrering i det norske samfunnet.

Khat-misbruket gjør mennene voldelige. Misbruket skjer gjerne om kvelden og utover natten. Når de kommer hjem, krever en del menn at kvinnene står opp og lager mat til dem. De er krakilske og mishandler kona om hun ikke gjør som han sier. Selv sover de til langt på dag, og barna får ikke leke inne - far må jo ikke bli forstyrret.

Ødelegger økonomien. Khat-plantene er så dyre at for mange blir misbruket et økonomisk problem. En bunt med khat koster mellom 100 og 250 kroner, avhengig av kvaliteten. Flere tygger mellom fire og fem bunter i løpet av en kveld, og det går med minst 400 kroner i løpet av en dag.

- Når far bruker alle pengene til å kjøpe khat, går det ut over familien. Du kan ikke tygge khat og jobbe. Dette stoffet holder en hel gruppe nede. Nå er det på tide at politiet og myndighetene gjør noe, sier hun.

Somalisk problem Khat brukes hovedsakelig i det somaliske miljøet i Oslo, og INFO123 er bekymret over khat-misbruket.

- De som tygger khat blir aggressive, og de bryr seg ikke om familiene sine. Det er nødvendig å stoppe khat-misbruket blant somaliere for at de skal bli integrert i det norske samfunnet. Khat-misbruk hindrer integrering. Det er nesten ingen somaliere med jobb og utdanning som misbruker khat.

¹ Jmf. St.meld.nr.49 (2003-2004)

Mellom 50 og 70 prosent av somaliske menn i Oslo tygger khat regelmessig. Arbeiderpartiet krever at politi- og helsevesen tar tak i den omfattende bruken av den narkotiske planten. Mange bruker så mye som 700 kroner hver dag på khat, forteller Bøhler.

- Misbruket fører også til problemer for kvinnene. Mannfolkene tygger khat til fire-fem-tiden på morgenen og sover hele dagen. Kvinnene får derfor hele byrden med å oppdra barna, sier han. Rusmisbrukerne kan også få fysiske bivirkninger av khattygging. Søvnløshet, fysisk sløvheter, leverskader, depresjoner, psykoser og personlighetsforandringer står på listen over mulige konsekvenser. Bøhler etterlyser en rekke tiltak:

** Bedre kartlegging av bruk og virkning av stoffet, samt av miljøet.*

** Tilpasset behandlingstilbud.*

** Større innsats fra politiet. <http://www.aftenposten.no/nyheter/iriks/article1572975.ece>*

Prosjekt målsetting

For å hindre at flere ungdom blir tiltrukket av khat-misbruk, har organisasjonene Landsforbundet Mot Stoffmisbruk (LMS) og INFO123 fått til et samarbeid om å forebygge khat-misbruk blant somalisk ungdom i Norge.

Prosjektets formål har vært å utrede og gjennomføre tiltak som forebygger khatmisbruk blant somalisk ungdom i Norge. LMS og INFO123 har først undersøkt hvilke faktorer som fører til at somalisk ungdom begynner å tygge khat. De to organisasjonene har også kartlagt hvilke tiltak mot khat gjennomføres i Sverige og i UK. Etter denne analysen har LMS og INFO123 kjørt kampanje som forebygger khat-misbruk blant somalisk ungdom i Norge. Kampanjen er rettet mot å minske og redusere faktorer som er årsak til at somalisk ungdom begynner å tygge khat.

LMS og INFO123 har avsluttet kampanjen, og de offentlige ansatte og organisasjoner som jobber mot khat kan laste ned kampanjebudskap(brosjyrene) fra www.Info123.no

Kampanje budskapet som er skrevet på både norsk og somalisk er rettet mot ungdom som ennå ikke har startet å tygge khat, og de som gjør det nå.

Kampanjeformål er å få aktiv somalisk ungdom som ikke tygger khat og deltar i det norske samfunnet når det for eksempel gjelder sport, utdanning og jobb. Vi ønsker å redusere kriminalitet og skole dropouts gjennom å forebygge khat-misbruk blant somalisk ungdom.

Prosjektet som er støttet av Helse og rehabilitering med 500 000, har hatt følgende faser og styringsgruppe.

Prosjektfaser:

Pf1: Analyse- og undersøkelsesfasen

Pf2: Planleggingsfasen– informasjons- og tiltaksplanlegging, budskapsutforming, analbruk, publisering osv.

Pf3: Kampanjefasen – legge info på nett og spre brosjyrer, Info informasjon om khat til forskjellige målgruppe.

Pf4: Evaluerings- og rapporteringsfasen

Prosjektstyringsgruppe

Hassan Ali Omar	INFO123	Prosjektleder
Per Sandvik	Landsforbundet Mot Stoffmisbruk	Leder i styringsgruppe
Ragnar Waldahl	Universitetet i Oslo	Ekstern forsker

Metode

Problemstilling

Utgangspunkt av en empirisk undersøkelse er å utforme et spørsmål som man ønsker å få svar for (Dag Ingvar Jacobsen 2005:68). Dette betegnes som problemstilling, eller forskningsspørsmål. Man kan også lage underspørsmål. Jeg skal i følgende presentere min problemstilling med to underspørsmål:

- *Utrede og gjennomføre tiltak som forebygger khatmisbruk blant somalisk ungdom i Norge.*
 - Hva er årsakene til at somalisk ungdom begynner å tygge khat?
 - Hvordan er det mulig å forebygge khatmisbruk blant somalisk ungdom i Norge?

Forskningsdesign

Forskningsdesign er alt som knytter seg til en undersøkelse, som for eksempel hva, hvem og hvordan en undersøkelse skal gjennomføres. I dette prosjektet handler forskningsdesign om å undersøke khatforebygging (hva) blant somaliske ungdom i Norge (hvem) og gjennomføring av undersøkelsesopplegg (hvordan)

Under forskningsdesign må man bestemme hvilken type undersøkelse man skal gjennomføre. I denne saken har jeg bruke enkelt case undersøkelse. Dette handler om at jeg må samle informasjon (data) om et avgrenset fenomen (case) som her å si forebygging av khat blant somaliere i Norge. Dette casestudiet er avhengig av at jeg samler data gjennom intervjuer, observasjoner osv.

Videre dreier seg min case undersøkelse om spesielle tiltak (forebygging av khatmisbruk) rettet mot spesifisert gruppe: somalisk ungdom i Norge.

En viktig faktor i casestudiet er å tenke seg tidsperspektivet man skal gjennomføre undersøkelsen. Min undersøkelse skal være tverrsnittsundersøkelse som handler om at jeg bare skal avgrense undersøkelsesperiode mellom mars og mai i 2007.

Undersøkelsesopplegg/design

Etter problemstilling er avklart, er det viktig å lage et opplegg som er rettet mot tiltak som lar seg å gi svar til problemstillingen. På grunn av ulike problemstillinger, så ulike undersøkelsesopplegg. Opplegget har også konsekvenser i funnet (pålitelighet) (Dag Ingvar Jacobsen 2005:87)

Som sagt er mitt opplegg en casestudie om hvordan forebygge khattygging blant somalisk ungdom i Norge. I en casestudie er man nødt til å avgrense undersøkelsen i rom. Jeg har gjort dette ved at jeg har valgt somaliere i et avgrenset geografisk område for undersøkelsen (Oslo)

Datasamling

Her må forskeren tenke hva slags data det skal samles. Kvalitativt eller kvantitativt data. Formålet med denne undersøkelsen er å få kunnskap om hvordan khatmisbruk kan forebygges i somaliske miljø. Så metode blir kvalitativ datasamling, ikke kvantitativ fordi jeg ikke skal generalisere funnet.

Jeg har drevet med forskjellige metoder av datasamling. Dokumentanalyse er en av datasamlingene. Jeg har studert hva aviser, rapporter, de offentlige dokumenter har sagt om khat. En annen metode om datasamling jeg har brukt er å intervju enkelte somaliske informanter i Oslo (både khattyggere, de som ikke tygger, de som vet mest, og et utvalg somaliske foreldre.) Jeg har også hatt et fokusgruppeintervju med to somaliske organisasjoner.

Jeg har hatt hypoteser om at det i Sverige og i Storbritannia gjennomføres tiltak rettet mot forebygging av khatmisbruk blant somaliere. Derfor har Frøydis Tornøe fra LMS og jeg kartlagt hvilke tiltak mot khatmisbruk som gjennomføres i de to landene. I Sverige har vi intervjuet ansatte fra IOGT-NTO, SIMON, og RNS, som driver med khatforebyggende arbeid i Sverige. I Storbritannia intervjuet vi en ansatt som jobber for Barnet, Enfield and Haringey Mental Health NHS Trust - DASH (Drug Advisory Service Haringey)²

² http://www.haringey.gov.uk/index/social_care_and_health/health.htm

Tiltak gjennomført i Sverige

IOGT³

Forebygging

- Opplysningsarbeid som viser at khat ikke er kulturelt. De har formidlet om konsekvenser khat medfører, har brukt forskjellige kanaler og holdt seminarer. Hvis dette er om religion, inviterte de imamer, hvis om helse så leger. – De brukte ulike kanaler. Blant annet studiesirkel, debatter, lærere på skole for å formidle barna

Rehabilitering/behandling

- De som tygger khat kan få hjelp og råd fra IOGT som har flere års erfaring å gjennomføre kampanjer,
- IOGT bedriver lobby-virksomhet overfor regjeringen
- Kampanjer. En av kampanjene er å holde konferanser. For eksempel ”Sverige mot narkotika” som er organisert av blant annet IOGT. Det skal snakkes om khat. Formål med konferansen er å endre opinionen – at alle skal vite om khat. Før var at somaliere skulle vite khatkonsekvenser, men nå skal alle vite om det
- Khat kan ikke stoppes med en gang
- Engasjere jevngamle
- Delta på somaliske sammenkomster, og be om 15 minutter for å gi informasjon om khat. Man kan også stå utenfor moskeen og dele ut brosjyrer.

RNS⁴: RNS tror at somaliere selv må ta tak i problemet, og ta et oppgjør med det

SIMON⁵: De driver med studiesirkel⁶ der de sitter med en gruppe som for eksempel består av politikere, minoriteter med somalisk bakgrunn, lærere osv. der de diskuterer khatproblematikken.

Tiltak mot khat i UK

Organisasjonen: Barnet, Enfield and Haringey NHS, MENTAL Health NHS Trust⁷

Forebyggende tiltak

³ <http://www.iogt.se/>

⁴ <http://www.rns.se/>

⁵ <http://www.simon.org.se/>

⁶ Studiesirkel gjennomført i Sverige ligner på kollektivgruppe gjennomført av norske studenter på høyskoler.

⁷ http://www.haringey.gov.uk/index/social_care_and_health/health.htm

- Utdanner folk om khatkonsekvenser.
- Tiltak baseres på folkets behov så kartlegger de først folk som tygger khat

Rehabilitering og behandling

- Jobber med tyggere og sine familier. De gir støtte og informasjon
- Prosjektet er rettet mot problemer som er forårsaket av khat
- Har khat intervensjonsprogram – De sender folk til for eksempel skoler, klubber
- De knytter arbeidsledige folk til arbeidsgivere og sysselsettingsbedrifter (her som NAV, vikarbyråer, osv)
- Driver med å hjelpe de som har spesielle behov. De besøker de som har khatproblematikk for de ikke kommer Barnets kontor fordi khattyggere ser ikke khat som narkotika.
- Hjelper med å finne bolig for de som har behov for det.
- Trening til helsepersonell som jobber mot somaliere

Ut fra våre funn fra disse to landene og funn fra data vi har samlet fra somaliere i Norge, har vi gitt forslag til tiltak som de norske myndighetene kan gjennomføre dersom khat skal forebygges i Norge.

Valg av enheter om hvorfor man tygger/ikke tygger khat

Som regel bør man ikke velge mer enn 20 respondenter for dybdeintervjuer (jfr. Steiner Kvale, 1997:112). Jeg velger følgende informanter for mitt formelle intervju av somaliere i Oslo:

2 unge jenter som tygger khat, 2 unge jenter som ikke tygger khat. 2 unge gutter som tygger khat, 2 unge gutter som ikke tygger khat, 1 mor med barn som tygger khat, 1 far med barn som tygger khat, 1 far med barn som ikke tygger khat, 1 mor med barn som ikke tygger khat. Dessuten to somaliske organisasjoner. Til sammen er disse 14 informanter.

I tillegg til disse informantene har jeg også gjennomført uformelle intervjuer med Dr. Bulhan, to fra Politiet, et fokusgruppeintervju med fire unge jenter som tygger, og tre andre somaliske menn som vet mye om khattygging i Norge. Blant disse mennene var de som var mot og de som var for khat. Formålet her var å se hvilke faktorer de legger vekt på sine argumenter. Jeg

har også gjort observasjoner i det somaliske miljøet, særlig khatmisbrukets virkning på både gutter og jenter.

Utvelgingsprosessen

Før man velger ut enheter bør man ha oversikt over populasjonen. Jeg har oversikt av somaliere i Norge (jfr. Fakta om somaliere) Det er også viktig å avklare tidsperspektiv for khattyggere. Skal man velge de norske somaliere eller somaliere? Her har jeg delt utvelgingsenheter etter hvor langt de har bodd i Norge. Her tenker jeg å se om botid i Norge har noe å si om sårbarhet til å tygge khat.

Kombinerte utvelgelseskriterier

Det finnes forskjellige kriterier for å velge informanter på. Blant disse er å velge Tilfeldige informanter, bredde og variasjon, samle informasjon, velge det typiske og velge de ekstreme.

I min enhetsutvelgelse har jeg kombinert forskjellige utvelgelseskriterier. Blant disse er å velge de som gjenspeiler eller representerer forskjellige gruppene vi skal snakke med, som for eksempel noen fra khattyggere og noen fra ikke- khattyggere (bredde og variasjon) Fleste som vi har valgt for mitt intervju er somaliske ungdom. Årsaken til det er at 70 % av somaliere i Norge er under 30 år(jfr. Fakta om somaliere fra ssb⁸) et annet utvelgelseskriterium jeg har brukt er å samle informasjon fra to somaliske organisasjoner i Norge, to svenske organisasjoner som heter IOGT og RNS, og en annen fra UK.⁹ Disse organisasjoner har lenge gjennomført tiltak mot khatforebygging.

Jeg har også valgt somaliske ungdom som tygger khat(det typiske) for å spørre dem hvorfor de tygger khat. Utvelgelseskriterium som de ekstreme er inn i handlingsplanen min. Jeg har intervjuet de som har både negativ og positiv holdninger til khattygging for å se hvilke faktorer som fører dem til å tygge eller ikke tygge khat.

En sist men ikke minst utvelgelseskriterium jeg har brukt er snøballmetoden. Jeg har kontaktet og hatt uformell intervju med Dr. Bulhan fra Somaliland som har kommet til Norge

⁸ Statistisk sentral byrå

⁹

for å gi foredrag om khat. Jeg har også hatt uformell intervju med noen somaliere som har mer kunnskap i khattygging og forebygging khat blant somaliere i Norge.

Dataanalyse

Det finnes forskjellige måter å analysere kvalitativ data på. Blant disse er analysering av meningsinnhold, beretningsanalyse diskursanalyse og konversasjonsanalyse. Etter at jeg har gjennomført datasamlingen min, har jeg analysert meningsinnhold av data jeg har samlet. Dette fordi en slik analyse handler om å konsentrere om innholdet i datamaterialet som er skrevet på dokumenter eller sagt av informanter og respondenter i intervjuene jeg har gjennomført.

Jeg har også fulgt Bruce L. Bergs(2001) anbefaling om hvilke rekefølge av aktiviteter av analysering kvalitativt datamateriale skal følges. Disse rekefølger jeg har fulgt først å renskrive av intervjudatoene, deretter kode og klassifisere datamaterialer i kategorier eller temaer.

Som eksempel av koding og kategorisering av min empiriske data, har jeg laget koder som ”hvorfors man begynner å tygge khat” Deretter har jeg under kodene laget kategorier som blant annet arbeidsledighet, Sønn som far, osv.

Dokumentanalyse

Vi har gjennomført blant annet følgende dokumentanalyse av hva regjering har sagt om khat:

St.prp. nr. 1 (2007-2008)

Opptappingsplan for rusfeltet fra Helse- og omsorgsdepartementet

Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring (NOVA) gjennomførte i 2006 en undersøkelse om misbruk av khat i Norge. Khatproblematikk skal ses i sammenheng med arbeid, utdanning og samarbeid mellom det offentlige og aktuelle innvandrersorganisasjoner. Khat er forbudt i Norge. Vi vil vurdere om det skal innføres strengere kontroll med den illegale innførselen og bruken av khat og hvorvidt vi kan få khat på den internasjonale narkotikalist.

<http://www.regjeringen.no/nb/dep/hod/dok/regpubl/stprp/2007-2008/Stprp-nr-1-2007-2008-/9.html?id=483775>

St.meld. nr. 31 (2006-2007)

Åpen, trygg og skapende hovedstadsregion

Hovedstadsmeldingen fra Kommunal- og regionaldepartementet

Oslopolitiet har de senere årene registrert at mange personer i enkelte innvandrer miljøer oppsøker «klubber» hvor det omsettes og brukes khat. Bruk av khat skaper sosiale problemer for mange og vanskeliggjør sosial og yrkesmessig integrering i det norske samfunnet. Tiltak rettet mot bruk av khat må derfor sees i sammenheng med andre arbeids- og utdanningsrettede tiltak. <http://www.regjeringen.no/nb/dep/krd/dok/regpubl/stmeld/2006-2007/Stmeld-nr-31-2006-2007-/6.html?id=469254>

Funn

Hvorfor minoriteter med somalisk bakgrunn begynner å tygge khat?

1. *Ledighet.* Dr. Bulhan presiserer i en rapport at flere somaliere har stoppet tygging av khat etter at de har fått jobb. Dessuten er det stor enighet om informanter at ledighet er en av viktigste årsakene til at somaliere begynner å tygge khat. Rapportresultater om khattygging i Storbritannia knytter arbeidsledighet og hvorfor man tygger khat. Når man har ingenting å gjøre så tygger man khat. INFO123 ble informert, og har observert at khat tygges mest i Sommer for folk har mye fri.
2. *Ser khat som kultur* og normalt fordi foreldre og andre voksne gjør det hjemme og overalt. De som tygger og mange andre som ikke gjør det, ser khat som Somalisk måte å ha det gøy. "Når vi tygger så skal alt se så bra ut" sier informanter som tygger.
3. *Gruppepress* – tilbys en kvist av andre venner.
4. *"Behov for "Wehel" som betyr "Støtte"*: Behov for vennskap, Nettverk, å ha det sosialt, å ha det gøy: Mener Dr. Bulhan
5. *Frustrasjon forårsaket av integreringsproblematikken*
 - a. Skole- og språkproblem
 - b. Får ikke jobb, tvunget til sosial ytelse
 - c. Får ikke offentlig informasjon på riktig tid
6. *flørting mellom tyggere og ikke tyggere - Flere kvinner som nye khatkunder. Hvorfor flere kvinner?*
 - a. Frustrasjon – menn går fra dem, og de føler seg ensomme
 - b. Pga at menn som tygger flørter med kvinnene og lærer dem på den måten

- c. Noen er lært opp av sine menn for at kvinnene ikke skal lage bråk når de tygger.
 - d. Alle kvinnelige informanter er enig om at årsaken til at flere jenter er rekruttert til khattygging, er fakta om at jentene ikke har noe å gjøre på fritiden. Derfor slår de i hjel tide ved at de tygger.
 - e. Mange er arbeidsledige, og har slitet i arbeidsmarkedet, så har de gitt opp og søkt trygghet ved tygging.
 - f. Noen har penger, og vil gjøre hva menn gjør. Likestilling? Noen somaliske jenter har sagt til INFO123: ”Vi skal gjøre menn uavgjort!” på somalisk språk som betyr at de også vil gjøre hva menn gjør.
 - g. Observasjonen jeg har gjort viser at jenter tygger fortere enn gutter, og de bruker mer khat enn guttene bruker. Årsak til dette har INFO123 ikke undersøkt.
7. *Skillsmisse og separasjon* som en av viktigste årsakene: - frustrasjon forårsaket av familiesplittelse – Far som ikke vet om barna pga skillsmisse. Far får ikke tid med barna pga separasjonen.
8. *Khattilgjengelighet* – Barna lærer ved at de stjeler fra foreldre og smaker. Man ser at det lett selges khat på gater, så prøver man. Man leker med khat.
9. *Som far så sønn*
- a. Foreldre tygger, så gjør barna også.
 - b. Har foreldre det bra, så gjør det bra barna også
 - c. Ungdom ser at andre tygger, så gjør de også.
10. *Mangel på organisering og samarbeid mellom de som er mot khat.* Det er ikke en organisasjon som direkte er rettet mot khatforebygging før dette prosjektet som er finansiert av helse og rehabilitering. Politiet er mot khat, Moskeen og imamer er mot khat, fleste somaliere er mot khat, politikere og de offentlige som sosial og helsedirektoratet er mot, men det er ikke noe samarbeid mellom disse aktørene. LMS og INFO123 skal nå bygge samarbeid blant disse gruppene. Alle har vist et behov for å samarbeide med hver andre.

Hvilke faktorer vektlegges blant de som ikke tygger khat?

1. Får ingenting ut av det
2. Ødelegger økonomien
3. Khat vil hindre meg å jobbe og tjene penger

4. Den vil hindre meg å konkurrere med min jevnegamle
5. Hindrer meg å gjennomføre skole
6. Jeg vil bli et godt forbilde

Viktige funn

Kvinner – nye khatkunder

Khat er kulturelt tygget av menn fra Øst-Afrika og Yemen, men i Norge har ny utvikling startet. De fleste i det somaliske miljøet som LMS og INFO123 har intervjuet, sier at det nå er flere kvinner enn menn som tygger khat i Norge.

”Hvis det kommer 5 sekker, går tre av disse til somaliske kvinner” sier de fleste informantene. I Sverige har organisasjonen SIMON¹⁰ sagt til LMS og INFO123 at de kjenner flere svenske kvinner som har begynt å tygge khat. Årsak er at svenske jenter tror at khat er et slankemiddel.

Ikke-tyggere – også sårbar for å starte

De fleste ikke-tyggerne INFO123 har snakket med, har tenkt på å smake khat flere ganger. De er nysgjerrige, og ønsker finne ut hvorfor andre tygger khat. Det er en slik tankegang som gjør at flere begynner å tygge khat.

Flere innblandet i smuglingen

Norske tollmyndigheter har flere ganger avslørt briter som har smuglet khat. Somaliske taxisjåfører har fortalt LMS og INFO123 at de har hatt etniske nordmenn som passasjerer på vei fra flyplassen, som har smuglet khat fra Storbritannia.

Foreldre ønsker kurs

Barna glemmer seg når de tygger khat. Foreldre vet ikke om dette, men barna vet om hverandre. Foreldre både med barn som tygger og ikke tygger, har felles behov for kurs og seminarer om hvordan de kan snakke med barna når det gjelder å forebygge khatmisbruk blant sine barn.

¹⁰ <http://www.simon.org.se/>

Alle fire foreldre som er intervjuet var negative til khat, og skeptiske til intervjuet, og derfor ønsket de å forbli anonyme.

Kap3. Resultater og resultatvurdering

Kampanjegjennomføring

1. www.info123.no

INFO123 og LMS har etablert dette nettside for å gi innvandrere generelt og ungdommer spesielt informasjon som motiverer ungdom til arbeid, utdanning, sport, politisk deltagelse og sist men ikke minst informasjon som advarer faren khat medfører.

2. Brosjyredistribuering

Styringsgruppe har i et av sitt møte forslått at somaliere bør forstå at informasjon om khat ikke er fra den etniske norsk, men fra somaliene selv. Derfor kontaktet prosjektleder til tannlegge Abshir om å gi sin mening og uttalelse om khat. Legen er godt kjent i somalisk miljø, og hans uttalelse om khat, samt hans bilde, står i dag på brosjyrene.

Det er viktig også å nevne at LMS og INFO123 har brukt profesjonelle bedrifter for brosjyrepublisering. Vi brukte Web2people og Christian AS. Den først nevnt har publisert nettsiden www.info123.no, og den sist har hjulpet med brosjyre- design og innhold.

LMS og INFO123 har brukt noen fra de somaliske miljø til å distribuere brosjyrene til skoler, og der somaliere samler seg. Brosjyrene ble delt til ungdom på følgende skoler:

Hasle GU, Hoven GU, Bjørnholt VGS, Elvebakken VGS, Oslo Handelsgymnasium VGS, Sandaker VGS, Sogn VGS, Stovner VGS, Oslo voksenopplæring Sinsen, Oslo voksenopplæring Rosenhof, Sofienberg VGS

Brosjyrene ble også distribuert til flere somaliske familier som bor på følgende bydeler:

Gamle Oslo, Grunnerløka, Grorud, Bjerke, Alna, og lagt eksemplarer på bydelenes informasjonsentre. Moskeen, Oslo city, Grønmland, somaliske organisasjoner.

Metoden har vært å ringe til de som vi kjenner, og si til dem at vi har brosjyrer som er laget for å forebygge khatmisbruk blant somaliske ungdom, og at vi ønsker å levere noen av disse brosjyrene til dem, så de kan videredistribuerer til andre som de kjenner i bydelen.

Distribuering gjennom skoler. Vi begynte med at skolerektorer sender, eller kontakter til ungdom, og forteller dem at LMS og INFO123 skal komme for å dele ut brosjyrer om khat. Men denne metoden har skapt treghet, og skepsis blant somalisk foreldre. Hoven skole har for eksempel sendt invitasjon til ungdom på sin skole og foreldre, men ut av 16 elever kom bare to. Årsak til denne skepsisen blant foreldre var at de ikke ble velinformert om hva brosjyreutdeling dreier seg.

Vi har fant ut at det er lettere å snakke med direkte ungdom på videregående skoler enn ungdom på grunnskoler. Derfor har vi underveis endret strategien på at skoleadministrasjon direkte kontakter til foreldre og somaliske ungdommer. Etter vi har diskutert dette med somaliere, kom vi en beslutning om at vi direkte kontakter med somaliske foreldre der vi forklarer hva egentlig brosjyrene handler om. Vi har også besøkt drekt til ungdom på skolene der vi forklarer hva brosjyrene.

3. Massemedia

LMS og INFO123 har satt khat i dagsorden. Dette har vært en del av prosjektkampanjen fordi dette vil vekke den norske myndighetene til å gjøre noe med khat. Her er linker av hvilke medier har sagt noe om vår kampanje mot khat.

Avis	Oversikt	Link
VG	Kamp mot khat	http://www.vg.no/pub/vgart.hbs?artid=144400
VG	Ledighet og gruppepress årsaker til khattygging.	http://www.vg.no/nyheter/innenriks/artikkel.php?artid=189541
Aftenposten	Khat omsettes på åpen gate i Oslo	http://www.aftenposten.no/nyheter/oslo/article1825032.ece

Utrop	Khat selges som aldri før	http://www.utrop.no/art.html?catid=1&artid=12849
Islam in Europe	<u>Norway: Study on khat abuse</u>	http://islamineurope.blogspot.com/2007/06/norway-study-on-khat-abuse.html
NAKMI	Ikke narkotika	http://www.nakmi.no/nyheter/artikkel.asp?NyhetID=1028&SpraaakID=1&SeksjonID=2
Nrk	Vil stoppe khatmisbruk	http://www.nrk.no/nyheter/distrikt/ostlandssendingen/1.3826459
Skolenettet	Norsk-somalisk brosjyre mot khatmisbruk	http://www.skolenettet.no/templates/ntb/NTBNews.aspx?id=44193&epslanguage=NO&scope=

4. Bruke populære somaliske nettsider

INFO123 har hatt avtale med GSU - Galgadud Sosial Utvikling om å legge kampanje informasjon på fem populære somaliske nettsider, som somaliske ungdommer leser. Link på de populære somaliske nettsider som INFO123 og GSU har brukt vil være tilgjengelig på www.mininfo.org

Kap4. Oppsummering/konklusjon

Norske myndighetene ønsker å gjøre noe med khat. Noen av frivillige organisasjoner er også engasjert i år gjøre noe med khat. Blant disse organisasjoner er INFO123 og LMS. De to organisasjonene har skrevet prosjektbeskrivelse til helse og rehabilitering. Prosjektet handlet om å først undersøke hvorfor somaliere begynner å tygge khat, og deretter gjennomføre kampanje mot khatmisbruk. De to organisasjonene har fått 10 faktorer om hvorfor somaliere begynner å tygge khat. Disse faktorene er *ledighet, ser khat som kultur, gruppepress, behov for støtte, frustrasjon forårsaket av integreringsproblematikken, flørting mellom tyggere og ikke-tyggere (flere jenter har lært khatmisbruk på den måten), skilsmisse og separasjon, khattilgjengelighet, overføring mellom generasjoner, og mangel på organisering og samarbeid blant de som ønsker å kjempe mot khat.*

Etter funnene, har LMS og INFO123 begynt informasjon rettet mot å minske faktorer som er årsak til khatyggning. Vi har blant annet publisert nettsiden www.info123.no Her skal INFO123 skrive faren khat har, og andre informasjon om jobb, utdanning, sport og politikk. Brosjyrer ble også delt ut til ungdoms- og videregående skoler som har flere somaliske elever. Vi har også satt khatproblematikken på dagsorden. Flere norske medier har skrevet om kampanjetiltaket. Sist men ikke minst, har INFO123 publisert khatkampanjen på populære somaliske nettsider.

Selv om prosjektet er avsluttet, skal INFO123 fortsette arbeidet mot khatmisbruk blant somaliere. Vi skal gi ungdom informasjon om arbeid, skole, sport og politikk(alternativ til khat). Vi skal gi dette gjennom www.mininfo.org

Referanser/litteratur

Nettsider

1. <http://narkoman.net/modules.php?op=modload&name=News&file=article&sid=247&mode=thread&order=0&thold=0>
2. <http://www.geocities.com/forceps1974/khat.html>
3. <http://www.togdheer.com/khat/index.shtml>
4. <http://www.12step treatmentcentres.com/Articles/khat%20report05.pdf>
5. <http://www.ecad.net/>
6. <http://www.publications.parliament.uk/pa/cm200506/cmselect/cmsctech/1031/1031.pdf>
7. <http://www.haringey.nhs.uk/>
8. http://www.eurad.net/drugs_index/khat1.html
9. http://www.eurad.net/drugs_index/khat.htm
10. <http://www.fmr.no/bruk-av-khat-i-norge.366627-9857.html>
11. <http://www.politics.ie/viewtopic.php?p=442115>
12. http://www.braha.org/nuke_en/modules.php?name=News&file=article&sid=226

Rapporter

1. <http://www.homeoffice.gov.uk/rds/pdfs05/rdsolr4705.pdf>
2. <http://www.drugs.gov.uk/publication-search/diversity/khat-use-report?view=Binary>
3. http://www.drugs.gov.uk/publication-search/acmd/khat-report-2005/Khat_Report_.pdf?view=Binary

4. http://www.nova.no/asset/2396/1/2396_1.pdf

Vedlegg

1. Dette er khat

- *Khat er en grønn plante som blir dyrket i Øst-Afrika og Sørvest-arabia.*
- *Har kraftige stilker som blir kalt for Catha edulis.*
- *Bruk av khat finnes ofte i sosiale sammenhenger i landene der det vokser. I noen av disse landene har khat samme sosiale funksjon som alkohol og kaffe i den vestlige verden.*
- *Folk har i flere århundrer brukt khat i Afrika og Asia.*
- *Stoffene i khat virker på samme måte som kokain og amfetamin, men ikke fullt så sterkt.*
- *Siden virkestoffene i khat er svake må det tygges betydelige mengder før det oppnås en akseptabel rus for brukerne.*
- *Den vanligste måten å bruke khat på er å tygge det. En munnfull tygges godt for å få ut virkestoffene, deretter svelges resten.*
- *Det er holdepunkter for at det ved langvarig khat-bruk utvikles gjerne psykoselignende tilstander som ikke er så forskjellige fra de som oppnås ved amfetaminbruk. Søvnløshet er vanlig, rastløshet, irritasjon og depresjoner.*
- *Av fysiske problemer kan nevnes betennelse i munnhule, tannkjøtt, spiserør og mavesekk.*

Kilde: Landsforbundet Mot Stoffmisbruk og Wikipedia

2. Brosjyre

<http://www.mininfo.org/pdf/khatbrosjyre.pdf>

3. Informanter

I Norge

Formelle intervjuer

1. Daud Mohamed Ali 22 år gammel
2. Mohamed Ismail 23 år gammel
3. Layla Ahmed 21 år gammel
4. Ikran Ali 20 år gammel
5. En Jente som tygger(anonym) 18 år gammel
6. En jente som tygger(anonym) 22 år gammel
7. En gutt som tygger(anonym) 25 år gammel
8. En gutt som tygger(anonym) 24 år gammel
9. Abdirasak Mohamed(far som har barn som ikke tygger)
10. Far som har barn som tygger(anonym)
11. Mor som har barn som tygger khat(anonym)
12. Mor som har barn som tygger(ønsker å bli anonym)

13. Naima Abdirahman Aseir fra somalisk organisasjonen: Somalihjelp

14. Rodo M. Abdullahi fra Somalisk organisasjon: Somalisk kvinneklubb

Til sammen: 14

Uformelle intervjuer

1. Dr. Bulhan
2. Fokusgruppe med Fire jenter som tygger(anonym)
3. Liban Abdi Hassan
4. Osman Ali
5. Politiet: Kjetil Tunold
6. Politiet: Trond Skaarud
7. Abdulkadir Ibrahim Mohamed

Til sammen 10

I Sverige

1. Per Johansson fra RNS
2. Sofia Modig fra IOGT
3. Ahmed Siraj fra IOGT
4. Patrick.schoultz fra IOGT
5. Renée Besseling fra SIMON

I UK

1. Ajab Aboker fra Haringey NHS
2. Vine Alison

Til sammen – I Norge og i utland: 31 informanter

(iii. Intervjueguide)

1. Somalisk ungdom som tygger khat (2 jenter og 2 gutter, hver for seg) 18-26 år

Årsak

1. Har du noen interesser?

2. (Årsak) Tygger du khat?
3. (Årsak) Husker du først gang du har begynt å tygge khat?
4. (Årsak) Hva er årsakene til at du gjør det?
5. (Årsak) Var det ok å tygge khat i huset til familien din?
6. (sosialt) Hvor liker du å tygge khat?
7. (sosialt) Hvem liker du å tygge med? Eldre eller med ungdom?
8. (sosialt) Hva er det som er positivt til å tygge khat?
9. (sosioøkonomiske faktorer) Hvor gammel er du? Jobber du? Går du på skole? Bor du alene?
10. (økonomi) Hvordan kjøper du khat? Hvor mange ganger tygger du? Hvor mye bruker du på khat per måned?
11. (holdning til å slutte) Hva er negativt med å tygge khat?
12. (Holdning til å slutte) Vil du fortsette tyggingen?

Forebygging

1. Hva vil du bli i fremtiden?
2. Hva vil du like å gjøre i fremtiden?
3. Hvilke drømmer har du for fremtiden?
4. Tror du at du kan stoppe tyggingen?
5. Er det noen ting som hindrer deg til å stoppe tyggingen?
6. Er det noen ting som du kan erstatte khat med (noe du kan gjøre istedenfor å tygge khat)?
7. Hva kan de norske myndighetene gjøre for å forebygge khat blant somaliere?
8. Har du mer å si?

2. Somalisk ungdom som ikke tygger khat (2 jenter og 2 gutter, hver for seg) 18-26 år

Årsak

1. (Årsak) Tygger du ikke khat? Har du tenkt å tygge khat?
2. (Årsak) Hva er årsakene til at du ikke gjør det?
3. (Årsak) finnes det noen som tygger i ditt hjem?
4. (sosioøkonomiske faktorer) Hvor gammel er du? Jobber du? Går du på skole? Bor du alene?
5. (sosialt) Liker du å være sammen med de som tygger
6. (sosialt) Liker du å være sammen med de som tygger khat?

7. (sosialt) Er du mest sammen med voksne eller med venner/jevnaldrende? Tygger de?
8. (Holdning til khat) Hva synes du om khat? Positive? negative?

Forebygging

1. Har du noen interesser?
2. Hva vil du bli i fremtiden?
3. Hva vil du like å gjøre i fremtiden?
4. Hvilke drømmer har du for fremtiden?
5. Har du mer å si?

3. Pårørende - somalisk foreldre. 1 mor og 1 far som har barn som tygger khat.

1. Har dere barn som tygger khat?
2. Er hun/han avhengig eller ikke?
3. Hva tror dere var årsaken til at de begynte å tygge khat?
4. Var det noen ting som kunne hindret han/hun fra å begynne å tygge khat?
5. Hvordan ser dere det å tygge khat?
6. Tygger dere selv?
7. Er det ok å tygge sammen med barna?
8. Hva tror dere kan forebygge at ungdommene skal begynne til å tygge khat?
9. Hva sier dere når dere skal fraråde dem til å tygge khat?
10. Trenger dere å lære måter dere kan hindre at deres barn kan tygge khat?
11. Det er mulig å holde kurs og seminarer som hjelper pårørende som har barn som tygger khat, vil dere delta et slikt seminar?

4. Somalisk foreldre. 1mor og 1 far som har barn som ikke tygger khat

1. Dere har ikke barn som tygger khat, hva tror dere er årsak til at de ikke gjør det?
2. Hva tror dere er årsaken til at flere somaliere begynner å tygge khat?
3. Hva gjør dere til å forebygge khattygging blant deres barn?
4. Hva tror dere det kan gjøres for å forebygge khat blant ungdom?
5. Hva sier dere når dere skal fraråde dem til å tygge khat?
6. Trenger dere å lære måter dere kan hindre at deres barn kan tygge khat?

7. Det er mulig å holde kurs og seminarer som hjelper somaliske foreldre til å lære hvordan forebygge khattygging blant deres barn, er dere interessert i et slikt seminar?

5. To somaliske organisasjoner

1. Hva er årsaksfaktorer som gjør at somaliere begynner å tygge khat?
2. Hvordan er det mulig å forebygge khatmisbruk blant somalisk ungdom?
3. Hva kan de norske myndighetene gjøre for å forebygge khatmisbruk blant somaliere i Norge?

6. UK and Swedish Health Authorities

1. Is khat chewing allowed in this country?
2. What is the punishment like if some one is caught chewing
3. Are there many Somalis who chew in UK? In which city is khat mostly chewed?
4. What do you think are the reasons on why Somalis start chewing khat?
5. Have your organization carried out any preventive methods for Somali non Khat chewers?
6. Are there other organizations that carry out preventive measures against khat misuse?
7. What does your organisation do against khat chewing?
8. What kind of measures could be used in order to prevent khat chewing against Somali youth?
9. Do you have rapport, documents or literature references on khat?
10. Do you carry out treatment methods to khat users?
11. Do you have courses, seminars directed to parents whose children chew khat?